INTERNATIONAL RESEARCH JOURNAL OF
HUMANITIES AND INTERDISCIPLINARY STUDIES
(Peer-reviewed, Refereed, Indexed & Open Access Journal)
DOI : 03.2021-11278686 ISSN : 2582-8568 IMPACT FACTOR : 5.71 (SJIF 2021)

गोवामुक्ती आंदोलनातील महिलांचे योगदान

(Contribution of Women's in Goa Liberation Movement)

प्रा.डॉ. बी. डी. जाधवर
इतिहास विभाग प्रमुख
बलभीम महाविद्यालय, बीड
E-mail: bapujadhavar16@gmail.com

DOI No. 03.2021-11278686 DOI Link :: https://doi-ds.org/doilink/12.2021-64442868/IRJHIS2112005

प्रस्तावना :

भारतीय इतिहासाच्या तिन्ही कालखंडाचे अवलोकन केल्यानंतर असे स्पष्ट होते की, प्राचीन मध्ययुगीन आणि आधुनिक या तिन्ही कालखंडात अनेक राजकीय, सामाजिक, धार्मीक, आर्थिक, सांस्कृतिक, घडमोडी घडून गेलेल्या दिसतात. त्यामध्ये प्रामुख्याने भारतावर झालेली पाश्चिमात्यांची अनेक आक्रमणे त्यांनी देशाच्या विविध भागावर वर्चस्व प्रस्थापत करून स्थानिक नागरीकांचे केलेले आर्थिक शोषण मग या प्रक्रीयेत सर्वच पाश्चिमात्यांचा संदर्भ येतो. या संदर्भाच्या पूर्वी प्राचीन भारतातील घटनांचा आढावा घेतला तर अनेक ठिकाणी संघर्ष झाल्याच्या नोंदी इतिहासाने घेतलेल्या आहेत. मग त्या नोंदीमध्ये स्त्रीयांच्या आंदोलनाची दखल घेतलेली आहे. म्हणजे प्राचीन कालखंडात सुध्दा अनेक स्त्रीयांनी अन्याय आणि अत्याचारी राजवटीस विरोध केलेला होता. वरिल कालखंडानंतर मध्ययुगीन काळाचा विचार करता सुलतान आणि मोघल या सत्ताधीशांनी इ.स. १२०६ ते १५२६ पर्यंत या देशावर सत्ता प्रस्थापित केली आणि अनेक भारतीयांचा छळ केला. परंतू त्यांच्या वरील धोरणास विरोध करण्यासाठी जे संघर्ष घडून आले. त्यामध्ये अनेक स्त्रीयापण सहभागी होत्या.

प्राचीन आणि मध्ययुगीन कालखंडातील घटनामध्ये भारतीय स्त्रीयांच्या योगदानाची अगदी थोडक्यात चिकित्सा केल्यानंतर आधुनिक कालखंडाकडे दृष्टीक्षेप करणे क्रमप्राप्त आहे. कारण याच कालखंडात भारतीय नागरीकांना स्वतंत्रपणे जिवन जगण्याचे अधिकार किंवा हक्क प्राप्त झाले होते. परंतू त्यासाठी तत्कालीन महिला आणि पुरुषांना फार मोठी किंमत मोजावी लागली होती. अशी घटना काय होती असा प्रश्न झाला तर त्या प्रश्नाच्या उत्तरासाठी आपणास आधुनिक भारताच्या इतिहासाचे अध्यायन करावे लागते. कित्येक वर्षापूर्वी या देशात काही पाश्चिमात्यांनी आपले स्थान अगदी भक्कम करून काही भागावर आपली सत्ता स्थापन करून त्या परिसराचा मी एक स्वतंत्र राजा आहे. अशा स्थितीत ते वावरत होते. एकंदर ही स्थिती भारताच्या अनेक प्रांतात होती. परंतू त्यावर मात करण्यासाठी जी आंदोलने झाली. त्या आंदोलनात महिलांचा सुध्दा सिंहाचा वाटा आहे, हे इतिहासाच्या अभ्यासाने आपणास माहिती मिळते. भारतावर अनेक पाश्चिमात्यांनी आपली सत्ता प्रस्थापित केलेली होती आणि भारतीय भूमी ही आपली हक्काची मालमत्ता आहे, अशी त्यांची धारणा होती. या देशात सर्व प्रथम येणारे आणि सर्वांच्या शेवटी या देशाची भूमी सोडून जाणारे जर कोण असतील तर पोर्तुगीज होय. पोर्तुगीजांच्या गोवा येथील राजवटीच्या विरोधात किंवा गोवामुक्ती साठी जो लढा उभारला होता. त्या लढ्यामध्ये अनेक